

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

CLIL in Vlaanderen

Samenvatting eindrapport

Bram Bulté - Liesbeth Martens - Jill Surmont

Overzicht

1. Inleiding
2. Onderzoeksvragen
3. Methodologie
4. Resultaten
5. Aanbevelingen

1. Inleiding

Waarom dit onderzoek?

- Geen effectenmeting sinds invoering CLIL
- Voorgaande onderzoeken
  - Strobbe en Sercu (2011)
    - Evaluatie proeftuinproject
  - Onderwijsinspectie (2017)
    - Enkel scholen die in 2014 startten
    - Focus op implementatie en beleid
- Veel internationaal onderzoek
  - Methodologische vraagtekens
  - Relevantie voor Vlaamse context?

Kader

- Wetenschappelijke betrouwbaarheid
  - Longitudinale opzet met nulmeting
  - Vergelijkbare groepen
  - Betrouwbare testen
- Doel: praktijkgerichte aanbevelingen
  - Kwantitatief luik
  - Kwalitatief luik
    - Nog niet klaar met analyses
- Kleinschalig onderzoek

A blurred photograph of a busy pedestrian crossing with a stylized sunburst graphic in the upper right corner. The sunburst is composed of white lines radiating from a central point, with a gradient of colors from red to blue. The background shows a crowd of people walking across a zebra crossing, with a blue bicycle on the left. The overall color palette is dominated by blues and whites, with a touch of red from the sunburst.

2. Onderzoeksvragen

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

A blurred photograph of a busy pedestrian crossing with a stylized sunburst graphic in the upper right corner. The sunburst is composed of white lines radiating from a central point, with a gradient of colors from red to blue. The background shows a crowd of people walking across a zebra crossing, with a person on a bicycle on the left. The overall scene is dynamic and captures the movement of a city street.

3. Methodologie

Methodologie

1. Instrumenten
2. Steekproef
3. Gegevensverzameling
4. Statistische analyses

Overzicht instrumenten

A. Leerlingen

1. Enquête
2. Luister- en spreektest 'stERK in Frans'
3. Leestest Nederlands 'Diatekst'

B. Leerkrachten

1. Enquête

Steekproef - scholen

- 3 'focusscholen' voor intensief onderzoek
- 7 'criteriascholen' voor minder intensief onderzoek
- 41 scholen voor grootschalig, niet-intensief onderzoek

	Focusscholen (n=3)	Criteriascholen (n=7)	Alle CLIL-scholen (n=41)
Frans luisteren	X		
Frans spreken en gesprek	X		
Nederlands lezen	X	X	
Enquête leerlingen	X	X	
Enquête leerkrachten	X	X	X

Steekproef - leerlingen

- Algemene criteria
  - Leeftijd
  - Richting
    - Zowel in CLIL- als niet-CLIL-traject
  - Eerste enquête ingevuld
- Specifieke criteria per onderzoeksvraag
- Aantal leerlingen varieert per testonderdeel
  - van 273 (spreektesten Frans)
  - tot 1590 (vragen i.v.m. keuze CLIL)

	Redenen CLIL/niet- CLIL	Perceptie CLIL	Welbevinden / motivatie	Luisteren FR	Spreeken FR	Lezen NL	
 criterium							
Leeftijd	X	X	X	X	X	X	
Richting	X	X	X	X	X	X	
Geen zittenblijver jaar 1→2		X	X	X	X	X	
Niet veranderd school		X	X	X	X	X	
Niet veranderd CLIL/niet-CLIL		X	X	X	X	X	
Enquête T1 ingevuld	X	X	X	X	X	X	
Enquête T2 ingevuld		X	X				
Alle luistertests ingevuld				X			
Alle spreektests gedaan					X		
2x Diataal afgenomen						X	
Taalprofiel: bevat NL			X	X	X	X	
Taalprofiel: bevat geen FR				X	X		
Controlegroep beschikbaar			X	X	X	X	
Niet meer dan 6j buitenland			X	X	X	X	
Aantal leerlingen							
Cohorte 1	CLIL	468	214	103	135	69	157
	Niet-CLIL	279	152	140	182	69	227
Cohorte 2	CLIL	495	475	251	94	52	83
	Niet-CLIL	348	298	273	134	83	112
<i>Totaal</i>	<i>1590</i>	<i>1139</i>	<i>767</i>	<i>545</i>	<i>273</i>	<i>579</i>	

Steekproef - leerkrachten

- Criterium: CLIL-leerkracht in officiële CLIL-school
- Aantal respondenten: 78 (van de 151, d.i. 51,7 %)

Statistische analyses

- Longitudinale data
  - Achtergrondvariabelen opgenomen in model
    - Socio-economische status
    - Buitenschools contact met Frans
    - Motivatie
    - ...
  - 'Eerlijke' vergelijking tussen groepen
- Linear mixed models

4. Resultaten

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Houding leerlingen tegenover CLIL

- Positief: leuk en interessant
- Moeilijkheidsgraad schrikt niet-CLIL-leerlingen af
- Perceptie evolueert negatief in de tijd
- Algemeen beeld blijft wel neutraal tot gematigd positief

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

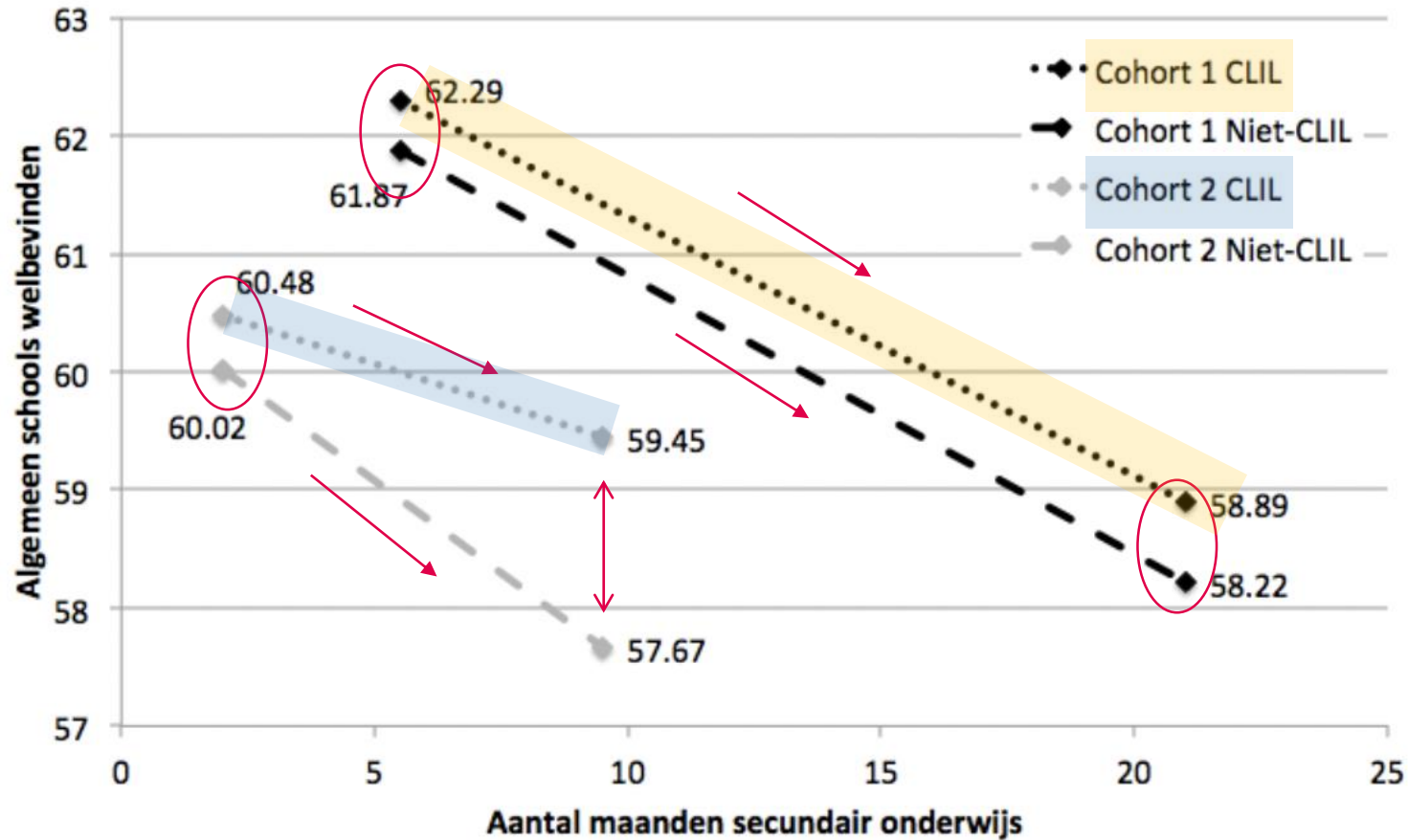
1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Toelichting bij de grafieken

“CLIL-effect” = ?

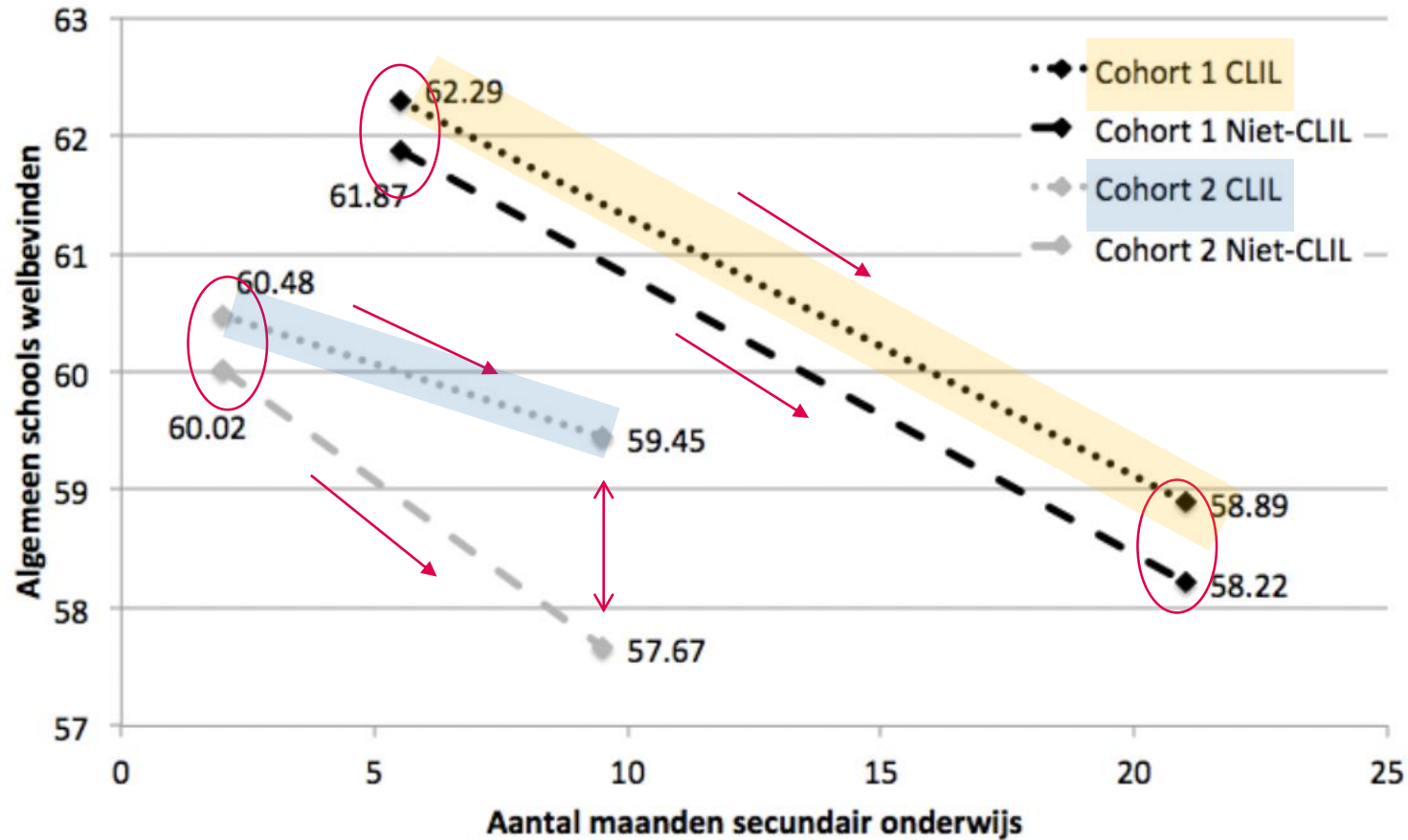
○ verschil niet significant

↕ verschil significant

↘ evolutie significant

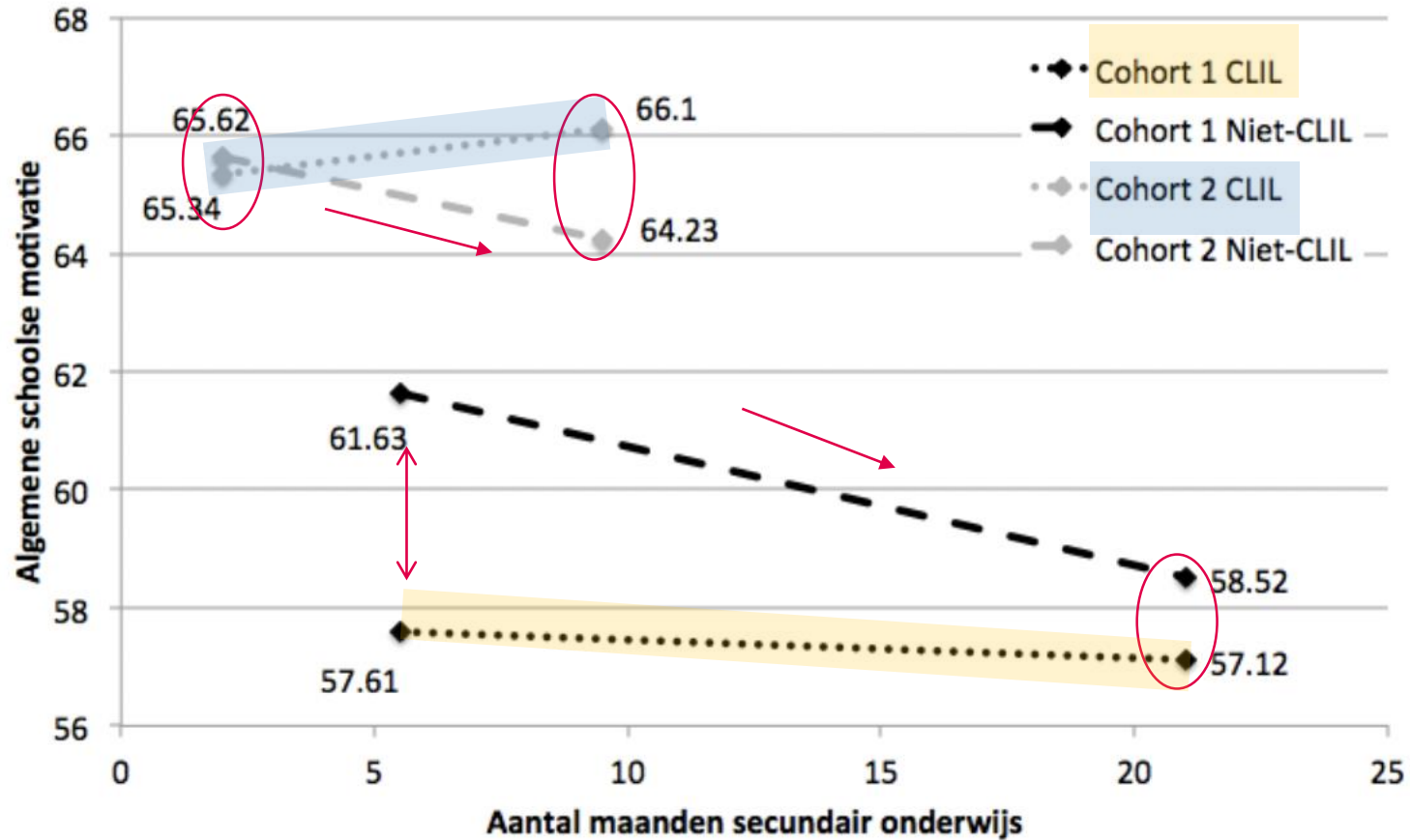
Algemeen schools welbevinden

- Geen CLIL-effect
- Daalt met leeftijd (cf. internationaal onderzoek)

Algemene schoolse motivatie

- Cohorte 1:
  - Geen CLIL-effect
- Cohorte 2:
  - Positief CLIL-effect

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

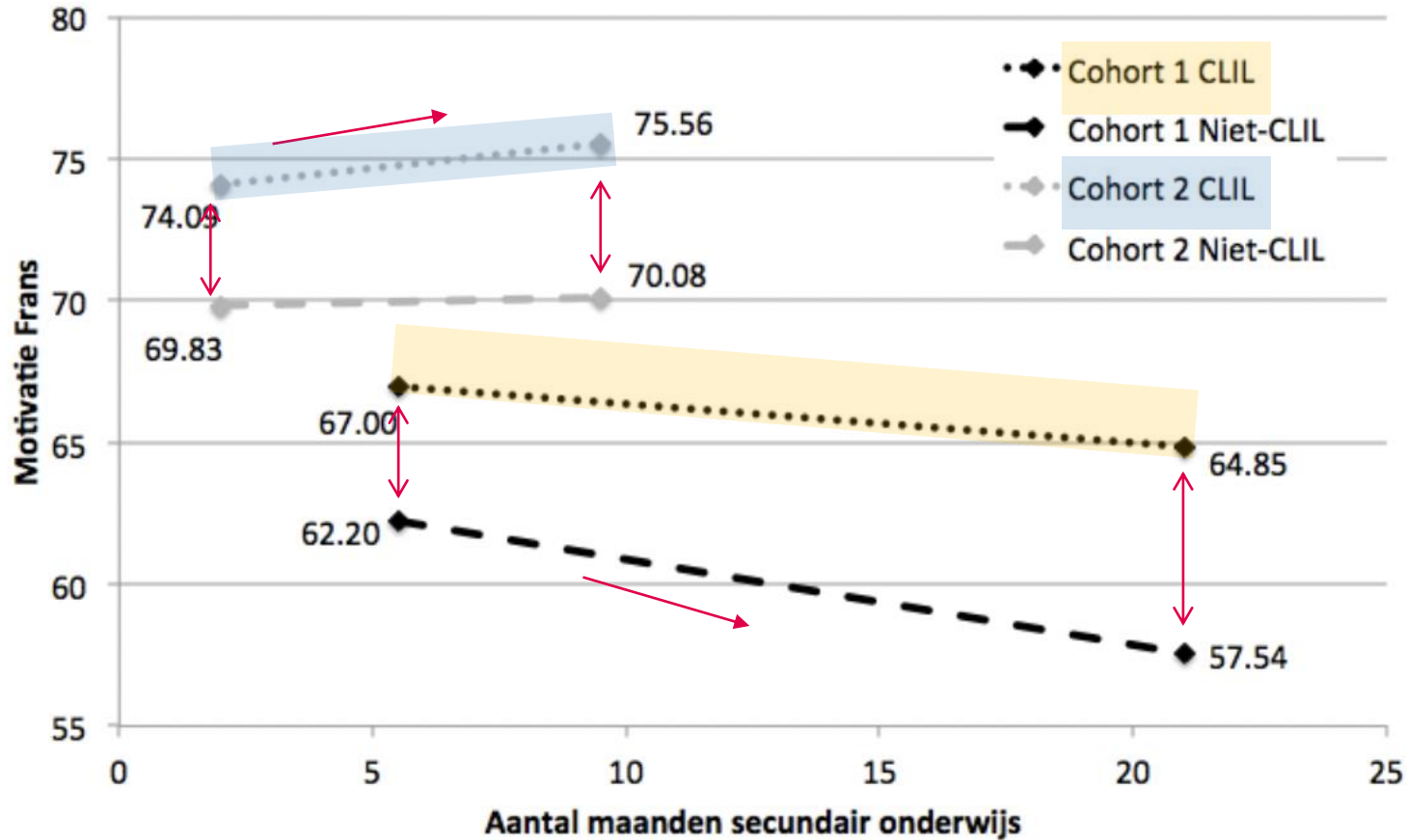
B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Motivatie doeltaal

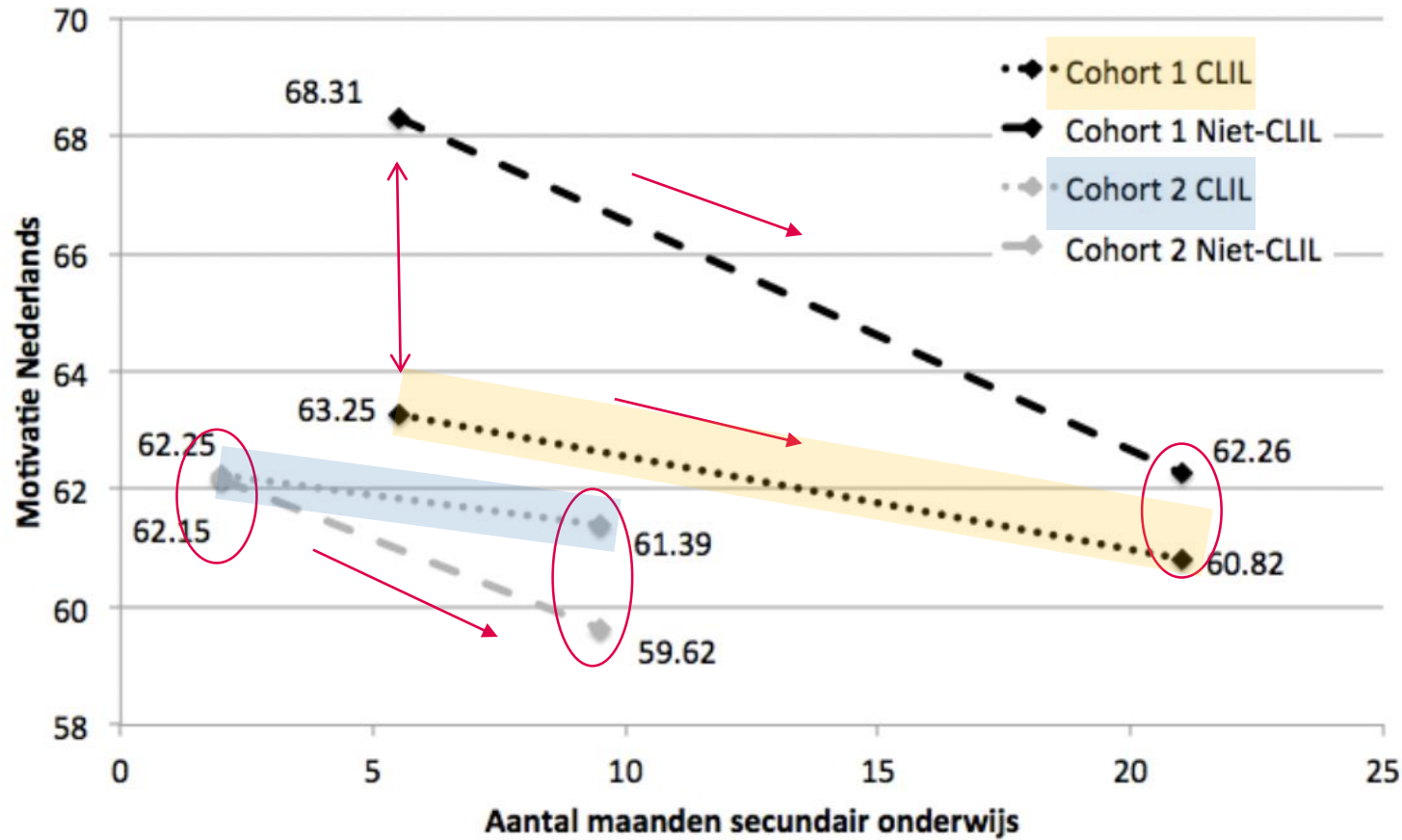

- Geen CLIL-effect
- Mogelijk verschil tussen EN en FR (cf. onderzoek Wallonië*)

* De Smet, A., Mettwie, L., Galand, B., Hiligsmann, P., & Van Mensel, L. (2018). Classroom anxiety and enjoyment in CLIL and non-CLIL: Does the target language matter? *Studies in Second Language Learning and Teaching, SSLT 8*(1) 47-71.

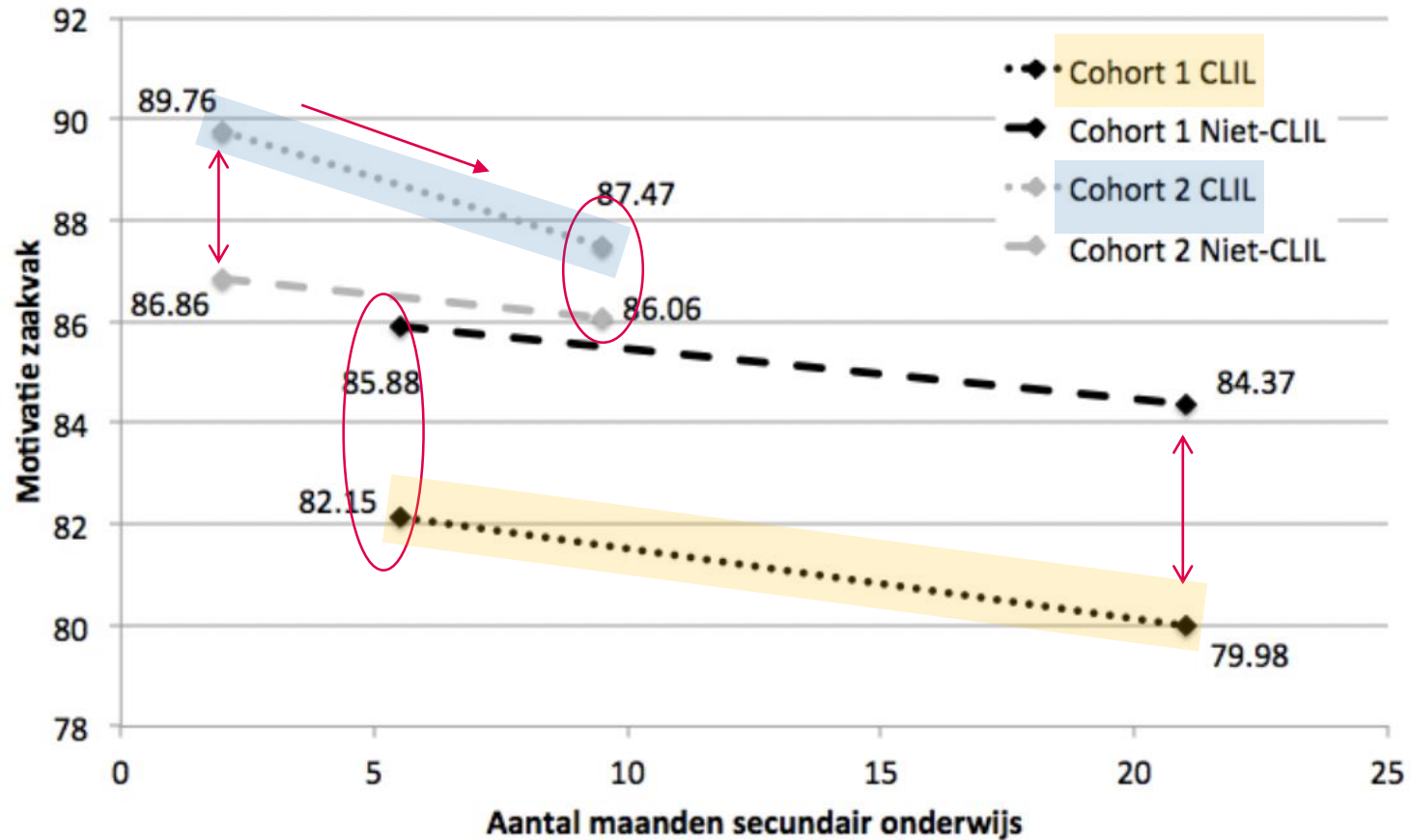
Motivatie Nederlands

- Geen CLIL-effect
- (Enkel leerlingen met NL in taalprofiel)

Motivatie zaakvak

- Geen CLIL-effect
- (Verschillende zaakvakken onderzocht)

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

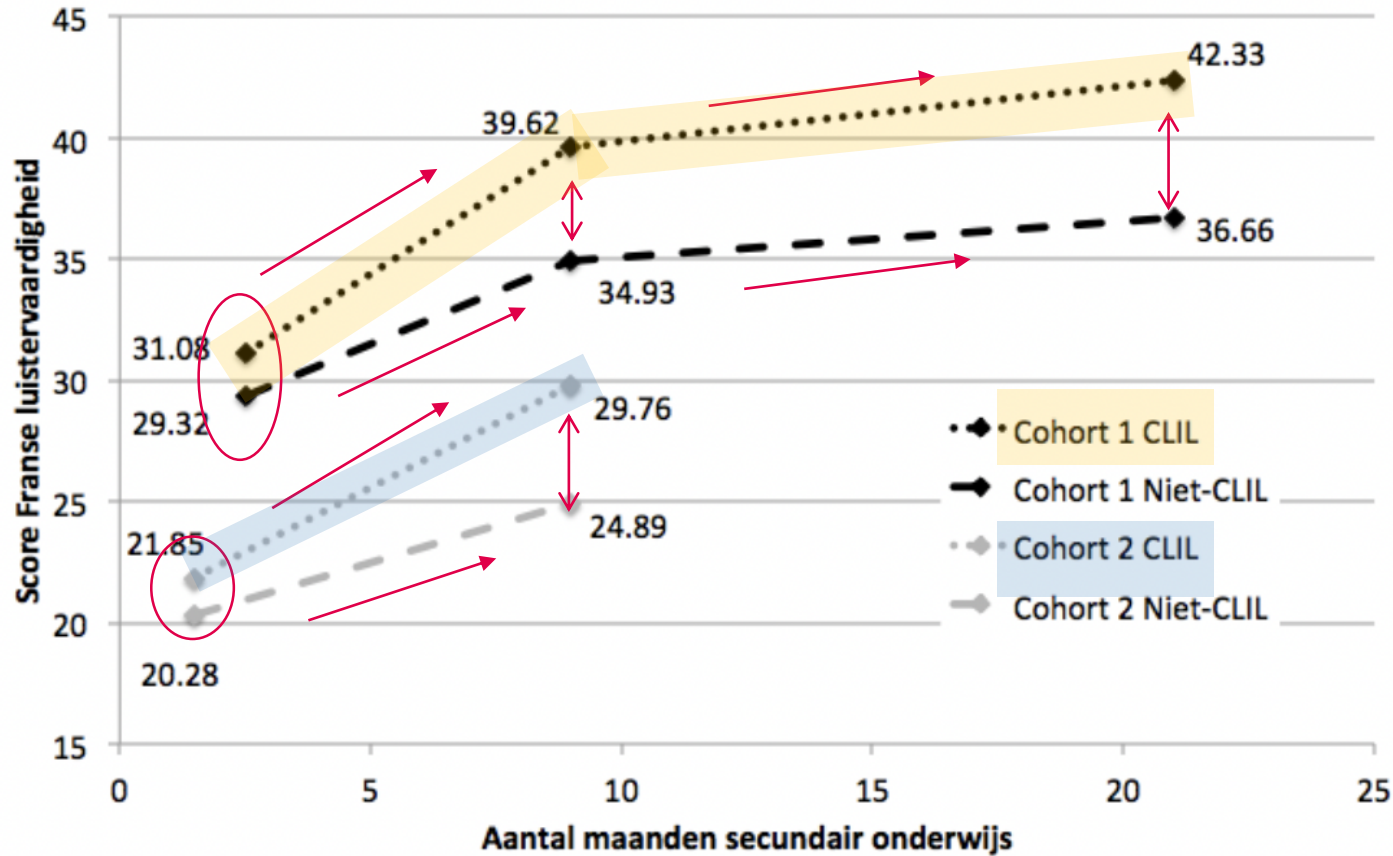
1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

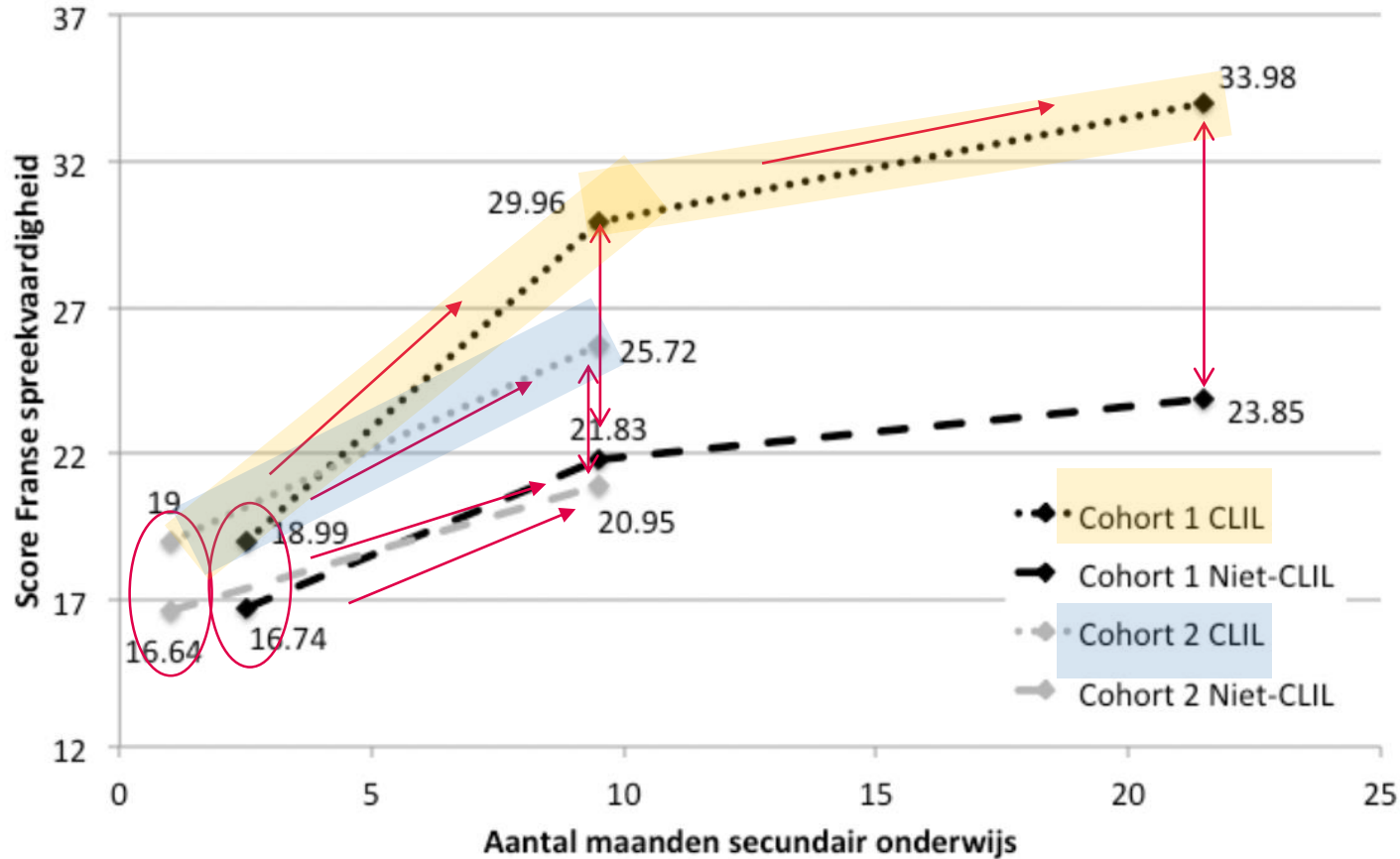
Luistervaardigheid Frans

- Positief CLIL-effect in beide cohortes

Spreekvaardigheid Frans

- Cohorte 1:
  - Positief CLIL-effect
- Cohorte 2:
  - Geen CLIL-effect

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

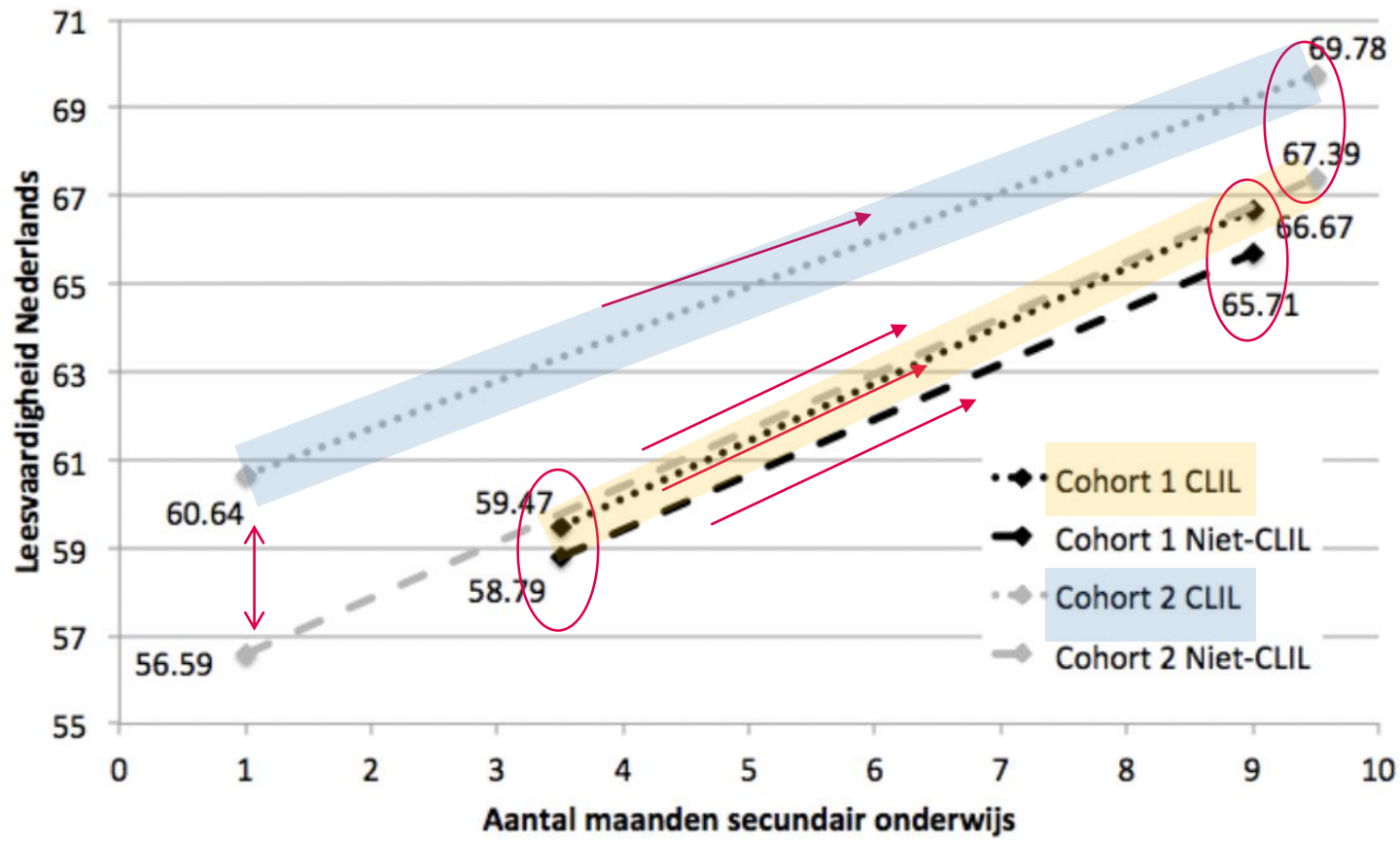
1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Leesvaardigheid Nederlands

• Geen CLIL-effect

Samenvatting effectmetingen

- Positief CLIL-effect:
  - Franse luistervaardigheid
  - Franse spreekvaardigheid (cohort 1)
  - Algemene schoolse motivatie (cohort 2)
- Negatief CLIL-effect:
  - Niet van toepassing
- Geen CLIL-effect:
  - Algemeen schools welbevinden
  - Motivatie doeltaal, Nederlands, zaakvak
  - Leesvaardigheid Nederlands
  - Franse spreekvaardigheid (cohort 2)
  - Algemene schoolse motivatie (cohort 1)

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Keuze voor CLIL

- Positieve keuze
  - Toekomstperspectieven
  - Visie van de school
  - Extra uitdaging voor leerkrachten

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Vorbereiding en toepassing door leerkrachten

- Meestal voorbereidingstraject gevolgd
- Op voorhand didactisch materiaal ontwikkeld
- Globale tevredenheid over voorbereiding
- Wel nood aan verdere professionalisering
- Dankzij CLIL interactiever lesgeven
- Gebruik van het Nederlands is geen taboe
- Soms te hoge verwachtingen van vorderingen leerlingen

Onderzoeksvragen

A. Leerlingen

1. Hoe staan leerlingen tegenover CLIL?
2. Welke invloed heeft CLIL op:
  - i. de algemene schoolse motivatie en het schoolse welbevinden?
  - ii. de motivatie m.b.t. de doeltaal, het zaakvak, het Nederlands als schooltaal?
  - iii. de luister-, spreek- en gespreksvaardigheid in de doeltaal?
  - iv. de leesvaardigheid in het Nederlands?

B. Leerkrachten

1. Waarom kiezen scholen en leerkrachten voor CLIL?
2. Hoe wordt CLIL voorbereid en toegepast op school en in de klas?
3. Wat zijn de noden, wensen en suggesties van CLIL-leerkrachten?

Noden, wensen en suggesties CLIL-leerkrachten

- Veel verwijzingen naar hoge werklast
- Vraag naar meer uitwisseling onder CLIL-leerkrachten
- Nood aan meer professionalisering en overleg

A blurred photograph of a busy pedestrian crossing with a stylized sunburst graphic in the upper right corner. The sunburst is composed of white lines radiating from a central point, with a color gradient from red to blue. The background shows people walking across a zebra crossing, with a person on a bicycle on the left. The overall image has a blue and white color palette.

5. Aanbevelingen

Scholen en leerkrachten

Scholen

- Ondersteuning bieden voor CLIL-leerkrachten
  - Inzetten BPT-uren
  - Ontzien voor andere bijkomende taken
- Inzetten op overleg
  - Binnen CLIL-team
  - Tussen CLIL- en taalleerkrachten

Leerkrachten

- Aandacht besteden aan goede voorbereiding
- (Verdere) professionalisering nodig

Beleidsmakers

- Ruimte voorzien voor scholen die met CLIL beginnen
  - In de vorm van extra uren
  - Kan geleidelijk worden afgebouwd
- Investeren in verder onderzoek naar CLIL
- Gegevens over CLIL-scholen en hun curriculum beter ontsluiten
  - Geautomatiseerd registratiesysteem voor scholen?
- Ondersteunen van netwerken en informatie-uitwisseling

Verder onderzoek

- Grootschaliger onderzoek
  - Langere periode
  - Grotere steekproef
- Impact CLIL op kennis zaakvak
- Belang doeltaal en CLIL-vak
- Focus op specifieke leerlingprofielen
  - Niet-Nederlandstaligen
  - Sprekers van de doeltaal
  - Leerlingen uit BSO en TSO
- Klaspraktijken en didactieken

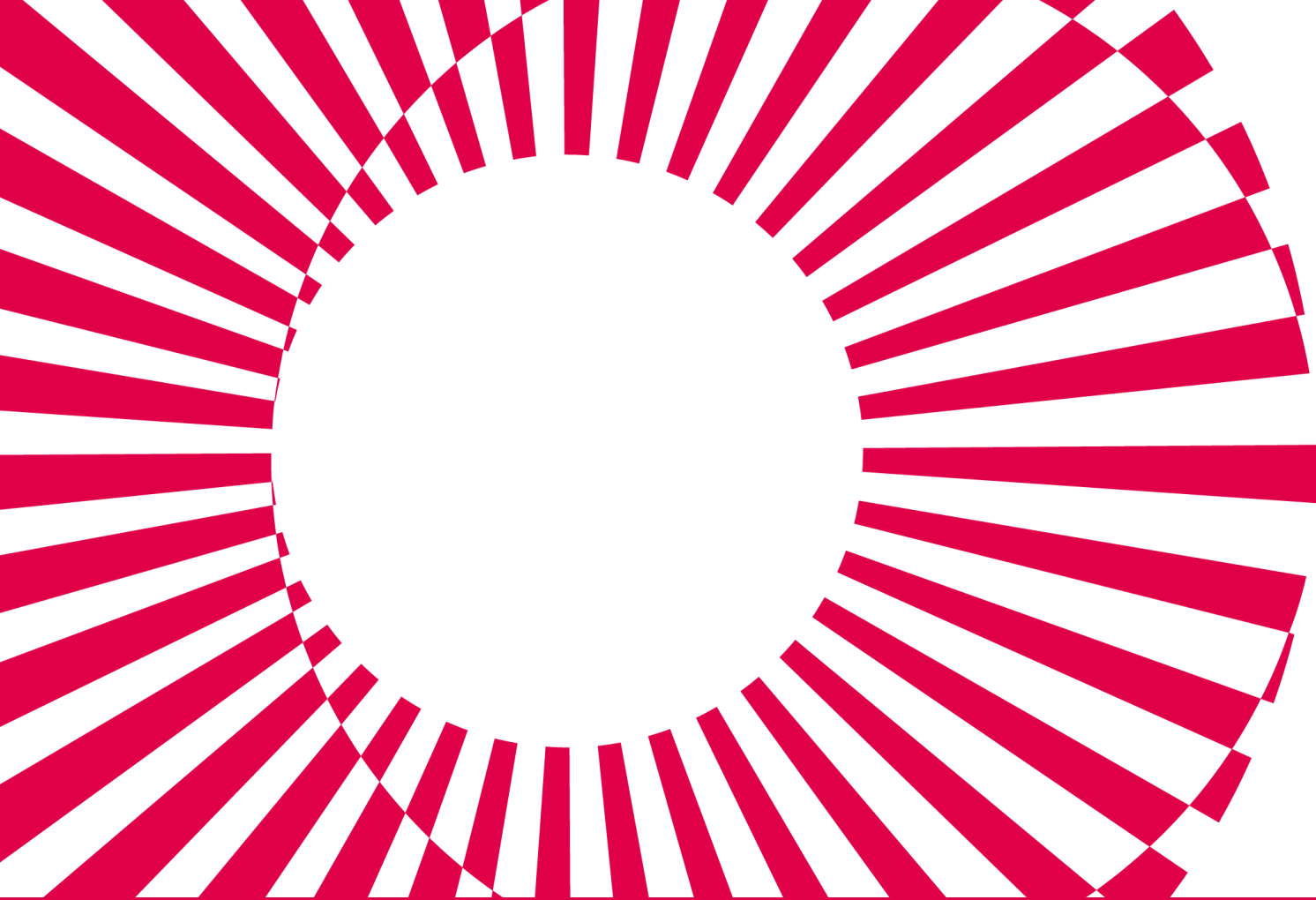

Bijkomende informatie

Link naar eindverslag

- <https://www.ucll.be/nieuws/2020/01/14/resultaten-onderzoek-clil-vlaanderen>

Bedankt voor
jullie aandacht!

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS